

Andrzej Wróblewski

PLASTYCY W POSZUKIWANIU WŁAŚCIWEJ DROGI

„Trybuna Wolności” 1950, nr 12, s. 9

Pierwsza Ogólnopolska Wystawa Plastyki nie jest wystawą tematową – ale z postawy ideologicznej plastyków naszych wynikało, że wystawa ma temat, a tym tematem jest człowiek Polski Ludowej¹.

Na wystawie są reprezentowane wszystkie większe ośrodki i poważny procent malarzy z każdego ośrodka.

Jakie znaczenie ma wystawa dla społeczeństwa, a jakie dla samych plastyków?

Znaczenie wystawy dla społeczeństwa polega, po pierwsze, na nawiązaniu przez społeczeństwo kontaktu za sztuką, po drugie, na uświadomieniu sobie – drogą poznania artystycznego – obecnego etapu rozwoju naszego społeczeństwa – po trzecie, na współpracy czynników społecznych z plastykami i krytykami w demaskowaniu błędów naszej sztuki.

Nawiązanie kontaktu społeczeństwa ze sztuką, to nie frazes. Formalistyczna i elitarna sztuka dwudziestolecia nie mogła nauczyć mas pracujących korzystania ze sztuki, rezerwując ją dla „wyższych sfer” społeczeństwa. Obecnie przewyżczamy formalistyczne i drobno-mieszczańskie obciążenia w twórczości artystycznej i zmieniamy zasadniczo funkcję sztuki, stawiamy plastyka wobec zwielokrotnionego odbiorcy i wobec obowiązku żywego, bezpośredniego udziału w aktualnym życiu społeczeństwa. Wystawa jest pierwszą próbą spełnienia tego obowiązku. Przed społeczeństwem staje żywa sztuka dzisiejsza, najlepsza, na jaką stać naszych malarzy, rzeźbiarzy i grafików. Z pewnością nie jest ona bezbłędna: będzie miała swoje odchylenia. W wielu wypadkach dostrzeże się przenikanie – bardziej lub mniej jawne – formalistycznych środków artystycznych do realistycznego tematu. Ale te usterki są niczym wobec faktu, że oto polska plastyka po raz pierwszy stanęła na pozycjach plastyki realistycznej i wyszła naprzeciw ludzi pracy, opowiadając im o nich samych.

Na tym polega właściwe znaczenie wystawy. Spełniając swoją funkcję realistycznej sztuki, zespół prac pokazanych na wystawie będzie dla nas swego rodzaju poznaniem obecnej rzeczywistości. Już przez wszechstronność i masowość tematyki robotniczej i wiejskiej, wystawa ukazuje środkami plastycznymi – wielkość wkładu wymienionych środowisk we wspólną

¹ *I Ogólnopolska Wystawa Plastyki*, Muzeum Narodowe, Warszawa, marzec – kwiecień 1950, wernisaż wystawy odbył się 20 marca. Por. tegoż: *Zbliża się dzień otwarcia Wystawy Plastyków w Warszawie*, „Echo Tygodnia” 1950, nr 10, s. 4 (przyp. red.).

pracę nad budową socjalizmu w Polsce. Interpretacja postaci człowieka pracy, tak, jak on się kształtuje na terenie różnych zawodów, zachowując zawsze cechy bojowości, wysokiej etyki i patriotyzmu w pracy zawodowej – może być i będzie głęboko wychowawczym przeżyciem dla dzisiejszego odbiorcy. Wreszcie zwrócenie mu uwagi na podstawowe zjawiska nowego ustroju społecznego na pewno rozjaśni i utrwali osobiste obserwacje dając podkład pod dalszy rozwój wewnętrzny; mam tu na myśli takie zjawiska, jak współpraca robotników z chłopami, koleżeństwo starych i młodych fachowców, współzawodnictwo pracy, praca ponad normę, praca zespołowa, pomoc miasta dla wsi, formy upowszechniania kultury.

Oczywiście – w wielu wypadkach okaże się, że plastyk spóźnił się, że stoi w tyle za życiem, że najpierw musi się wiele nauczyć od robotnika i chłopca, zanim zacznie mu pomagać. Należy mu to powiedzieć – i na tym właśnie polega znaczenie trzeciego momentu wystawy: będą stworzone możliwości wszechstronnego przedyskutowania obrazów pod kątem widzenia ich praktycznego oddziaływania. Będą krytykowane wszelkie fałszywe ideologiczne i wszelkie błędy formalne.

Po tym, co było powiedziane, jasne jest znaczenie wystawy dla samych artystów. Okres prac przygotowawczych do wystawy, był dla nich okresem intensywnej pracy nad sobą polegającej głównie na przewyciężaniu dawnych obciążeń formalistycznych i przewyciężaniu wpływów dzisiejszej sztuki imperialistycznej jako wrogich i trujących. Sama wystawa, konfrontacja z pracami kolegów, selekcja pracy i ich wszechstronne przedyskutowanie, spowodują na pewno głęboką rewizję dotychczasowej pracy każdego artysty i doprowadzą do samokrytyki, do uświadomienia popełnionych błędów. Wreszcie opinia i dyskusja. Wystawy przyniosą cenny materiał dla przyszłego rozwoju. Po wystawie będzie jasne dla każdego jak może oddziaływać sztuka na szerokie masy i jakie to wkłada obowiązki na artystę.

